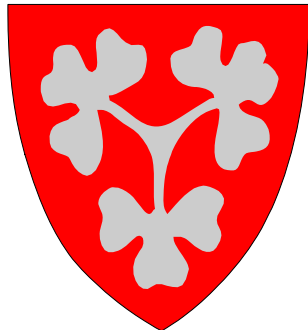

Tiltaksstrategi

Skogsdrift på Brekkeidet i 2008. Foto: Nils Nyborg

for skog og klima i Sømna kommune i perioden 2014 – 2017.

Vedtatt i Sømna Landbruksnemnd 6. desember 2013.

Hovedmål:

Ei robust næring

Delmål:

1. Beholde kompetanse på alle nivå.
2. Få oversikt over skogressurser og behov for tiltak, flaskehalsar m.m.
3. Finne finansiering til prioriterte tiltak
4. Få jobben gjort.

Beholde og styrke skogkompetansen på alle nivå

Dette har vært første prioritet i alle rulleringer av landbruksplanen for Sømna. Styrken i næringa lokalt er at det ennå fins en hard kjerne av innenbygdsboende flinke og engasjerte skogbrukere. Gjennomsnittsalderen er noe høy, men det skjer også et positivt generasjonsskifte der nye unge skogbrukere kommer til. I erkjennelsen av at næringen har mange og store utfordringer, er det bortkastet å satse på kortvarige nødhjelpsprosjekt dersom den lokale kompetansen skulle forsvinne. Alle ledd i næringskjeden er like viktig.

Strategi for fortsatt pleie av skogbruksmiljøet:

1. Kommunens skogadministrasjon fortsetter det gode samarbeide med skogeierlag, Allskog og hver enkelt skogeier. Dette innebærer å ta initiativ til og/eller delta i skogfaglige arrangement som skogdager, fagsamlinger etc. Det er viktig å skape sosiale møtepunkter for næringen.
2. Feltarbeid som pålagte kontroller og planlegging av skogkultur traktorveger etc. må prioriteres høyt, og foretas sammen med skogeier/skogsarbeider i den grad det er mulig. Mange små eiendommer og det faktum at skogeier står i annen jobb fører til at skogkontoret må ha en aktiv rolle i felt.
3. Avløserlaget i Sømna underviser i valgfag 9.klasse. På forespørsel deltar vi med innføring i skogbruk

Bilde fra en regional skogsamling i Sømna i 2012 hvor Anne Røde fra Helgeland Museum serverer godsaker. Foto: Nils Nyborg

Ressursoversikt

Viser til: Rapport nr 5/2013 fra Statens landbruksforvaltning om skogbruksplanlegging: formål, behov og organisering, med påfølgende høringsuttalelse fra Skogoglandskap der Skogoglandskap har meget gode innspill på hvordan effektivisere og videreutvikle arbeidet med ressursoversikter. Omløpsfotografering, landskogtakseringens data og bruk av den digitale kartdatafila AR5 er i følge Skogoglandskap de viktigste datafangstkildene. Da er det viktig at AR5 gir et riktig bilde av virkeligheten.

AR5: De siste 3 år er det lagt ned til sammen 6 månedsverk i oppdatering av skog/utmarksdelen av den digitale arealressursfila. Den var i utgangspunktet svært grov med få og store flater, upresis og delvis basert på ØK fra 1965. Bl.a. har det vært utført en god del treslagsskifte siden 1965. Skogtaksten med oppdaterte kroki på aktivitet, lokalkunnskap og ferske flyfoto har vært viktig bakgrunnsmateriale for oppgradering av AR5 fila. Det gjenstår ca. 4 månedsverk før hele kommunen er oppgradert.

Skogtakst: Den gamle skogtaksten er fra 1988 og 89 og foreligger kun i papirformat. Ajourføring etter hogster, nyplanting, ungskogpleie og tynning er utført på gårdskartnivå etter

beste evne men langt fra komplett. Originale kartblad er scannet og georeferert og kan tas inn i digitale kartdataløsninger som raster men skogbildet forandres mye på 25 år.

Det er et stort behov for en komplett skogtakst som også gir en ressursoversikt ikke bare i areal men også kubikkmasser.

Strategi for å få best mulig ressursoversikt:

1. Arbeide målbevisst for å få finansiering på en komplett skogtakst.
2. Fortsette arbeidet med vedlikehold av skogdelen på AR5 fila.

Skogbruk i kommuneplan

Det er utarbeidet et digitalt temakart som viser (tilnærmet) økonomisk drivverdig skog i kommunen. Bonitet, treslag, terreng og skogsvegnett er viktige parametre. Dette er skogbrukets innspill i den pågående prosessen med arealdelen i den nye kommuneplanen som skal være ferdig innen rimelig tid. Dette er et godt utgangspunkt for siste fase i Hovedplan for skogsveger i Sømna der traktorveger og skogsbilveger allerede er digitalisert.

Landbruksnemnda på befaring på skogsveien inn til Teistdalen hvor Odd og Snorre Nicolaisen har gjort en formidabel jobb. Foto: Nils Nyborg

Satsing på skogs og bygdeveger

De senere årene har ”skogkontoret” jobbet aktivt som pådriver for opprusting av offentlige basveger som skogbruksnæringen har glede av. Det er uheldig at kommune og fylke ikke makter å vedlikeholde og ruste opp sine veger til dagens standard. Langfjordvegen er opprustet. Dønneslivegen er privatisert og opprustet. Tjønnes-Govasli er under privatisering

og forhåndstilsagn på tilskudd foreligger. Tilknyttede offentlige basveger har behov for opprusting, så her er mye å ta fatt i.

Av private skogsbilveger som er opprustet de senere år kan nevnes Dammanvegen. Laskarvegen var en traktorveg og vil i løpet av 2013 bli ferdiggodkjent som skogsbilveg klasse 3. En betydelig del av traktorvegene som er bygd har behov for opprusting til dagens klasse 7, i all hovedsak er det behov for styrking av bæreevne og å dimensjonere stikkrennene til framtidens klima og nedbørsregime.

Strategi for å ruste opp skogsbilvegnettet og videreutvikle traktorvegnettet:

1. Minimumsfaktoren er finansiering, og det er lite som kan gjøres lokalt, her må det satses fra sentralt hold.
2. Registrere og digitalisere behov for supplerende traktorvegnett, opprustingsbehov traktor og skogsbilveger.
3. Bistå skogeiere i søknadsprosessene om midler til skogsveger.

Her får landbruksminister Trygve Slagsvold Vedum og hans rådgiver orientering om skogreisningen på Sømnes Gård av Terje Mjølhus i januar 2013. Foto: Nils Nyborg

Tynningshogster

Utviklingen i papirmarkedet og begrensningene i rammevilkår for satsingen på lokal flis til bioenergi er ikke aktivitetsfremmende m.h.t. tynningshogster. Vegnettet kan i noen tilfeller være en begrensende faktor. Næringen må tenke langsiktig og kvalitet har alltid vært best betalt slik at tynning er fortsatt et prioritert tiltak i skogbruket. Med våre korte vintre på

kysten og bæresvak mark, er motormanuell tynning med landbrukstraktor på vinterhalvåret beste metoden for å unngå rot og bark skade med påfølgende råte.

Strategi for å opprettholde og øke tynningsaktiviteten:

1. Gode virkespriser/gode tilskuddsordninger som kompenserer for ekstra arbeid med små dimensjoner i tett skog.
2. Opprettholde et lokalt skogbruksmiljø med flinke skogeiere og entreprenører som kan utføre jobben.
3. Videreutvikle skogvegnettet og bygge flere gode lunneplasser.
4. Utvikle et lokalt skogsflismarked

Ungskogpleie og nyplanting

Tidligere års høye planteaktivitet og det faktum at vekstsesongen de seneste 25 år har økt med 3 uker og luften ikke noensinne har inneholdt mer CO₂ enn nå, og selvforyninga har skutt fart de seneste årene, tilsier et stort behov for å utføre ungskogpleie.

Strategier for å få utført ungskogpleie.

1. Beholde lokal arbeidskraft gjennom konkurransedyktige tilskuddssatser pr.daa.
2. Aktivt feltarbeide for å avdekke skogkulturbehov.

Strategier for å få utført nødvendig skogplanting:

1. Få skogeierne til å sette av nok skogfondsmidler.
2. Sikre kommunale bidrag i kyststrøk med behov for arronderingsplanting.
3. Beholde lokal arbeidskraft gjennom konkurransedyktige akkordpriser på planting.

Kommunens strategi for å følge opp foryngelsesplikten

Strategien er nå som de siste 27 år å gå gjennom listene for omsatt virke de 2-3 siste årene og sjekke at hogstflatene er tilplantet eller tilfredsstillende forynget. Da kommunen i alle år har stått for 80-100% av administrasjon av skogplantingen har vi god oversikt over hvor det plantes til enhver tid. Dersom skogeier ikke selv tar initiativ til replanting, kontaktes de av kommunen for å avtale hvem som gjør hva.

Av den grunn er det kun unntaksvis at det er utilfredsstillende foryngelse, og det skyldes i all hovedsak kalamiteter av ulike slag eller omdisponering/omprioritering av skogarealet. De siste 5-10 år har økt utmarksbeite ført til omprioritering av skogareal. Da det ble et problem for skognæringa ba vi om en avklaring i regelverket fra Statens landbruksforvaltning. Svaret var: Annen landbruksrelatert arealbruk er god nok grunn for ikke å replante ei hogstflate.

Det landsdekkende resultatkontrollopplegget med utvalgte stikkprøver er fulgt opp til punkt og prikk.

Brekk kontrollen som er en ytterligere skjerping av skogeiers eget ansvar for replanting er også fulgt opp av kommunen og anses som et viktig verktøy.

Kommunens oppfølging av forskrift om tilskudd til nærings og miljøtiltak i skogbruket FOR 2004-02-04 nr 48 (jf.§12)

Før tilskudd til planting, ungskogpleie og tynning utbetales tar kommunen ei befaring med eller uten den som har utført arbeidet og måler inn areal med GPS og kontrollerer at resultatet er tilfredsstillende. Tilskuddet er arealbasert og effektivt å håndtere. Tiltaket digitaliseres på kart, underskrift fra skogeier innhentes og tilskudd anvises. Unntaksvis tegner skogeier inn på kart på kontoret og signerer søknadsskjema uten befaring i felt. Ved senere anledning når kommunen er i rimelig nærhet, foretas en kontroll av tidligere anvist ikke befart tiltak. Dette for å spare kjøreutgifter og tid. I den grad bratt terreng tilskudd anvises er det med bakgrunn i oppmålt stignings%, oppmålt lilengde evt areal samt bekreftet innmålt kvantum da det er et kubikkbasert tilskudd.

Skogbrukssjef Steinar Pedersen og Skogmester Jan Jensen vurderer en tynningshogst på Frilstad sommeren 2013. Foto: Nils Nyborg

Som dokumentasjon for revisjon, skogeier evt. innleid arbeidskraft samles følgende bilag i egen perm: Søknadsskjema om tilskudd signert, kopi av kvittering for behandlet refusjonskrav i SKAS samt kopi av kart/flyfoto med inntegnet areal der arbeid er utført. Generelle rutiner utføres også i e-porte.

FOR 2003-12-12 nr 1938 Reglement for økonomistyring i staten

§9. Planlegging, gjennomføring og oppfølging

a,b) Usikre og reduserte rammevilkår gjør det vanskelig å planlegge aktivitet i et flerårig perspektiv, men å skissere et behov for aktivitet er lett ut fra statistikk på hogstkvantum, planteareal, utført ungskogpleie og tynning. Kartfesting av utført aktivitet både på papirkart og i digitalt kartverk er kurant. Grovplanlegging av skogvegnett ut fra bruk av kartverk og befaringer i marken med GPS er også kurant, men manglende prioritering av skogbruket fra sentrale myndigheter gjør at innsatsen er langt høyere enn mulighetene for å gjennomføre planlagt aktivitet p.g.a. manglende finansiering.

c) Kommunen har siden 1982 laget egen årsmelding for skogbruk, der nøkkeltall går inn i den store årsmeldingen for kommunen.

§14. Intern kontroll

a) Regneark med årets bevilgede midler for hver skogbruksaktivitet ajourføres fortløpende og de er linket sammen for å ha oversikt over totalforbruket til enhver tid.

c) Ressursbruken kunne vært bedre da for mye tid går med til å planlegge og rapportere i forhold til tildelte midler for å gjennomføre tiltak.

Prioriteringer

I samsvar med fylkesmannens RSK for Nordland 2013-2016 prioriterer kommunen primærskogbruket og aktiv bruk og vedlikehold av skogressursene.

Finansieringskilder er skogfond, NMSK midler og kommunalt tilskudd. Når tildeling NMSK midler fra Fylkesmannen og årlig kommunalt skogkulturtilskudd foreligger og oversikt over behov for tiltak og allerede utførte skogkulturtiltak på vinteren foreligger fattes et delegert vedtak på kostnadsfordeling for de ulike skogkulturtiltak, og det oversendes fylkesmannens avdeling skog. Fordi rammevilkårene endrer seg årlig, usikkerhet om størrelse på NMSK, stor usikkerhet m.h.t. kommunalt tilskudd og variabelt behov for skogplanting, må fordelingsnøkkel utarbeides hver vår før sesongen starter opp. Når fordelingsnøkkel foreligger er det første mann til mølla prinsippet som gjelder. Dette for å stimulere til egeninnsats både i planlegging og utførelse. Dersom kommunens tildelte midler er oppbrukt utpå høsten får skogeier beskjed om dette og han/hun blir satt på venteliste og får utbetalt tilskudd så snart ny tildeling foreligger. De siste årene har følgende nøkkel vært brukt.

Skogplanting

Akkordsatser pr. plante fastsettes årlig med indeksregulering.

Skogstrøk (der det hogges gammel barskog)

50% av kostnadene dekkes med eget skogfond.

50% dekkes med kommunalt bidrag.

Begrunnelse: Det meste av gammelskog som nå hogges er gran med lav bestokning i krevende terreng. Beste gammelskogen nært veg er allerede hogd. Lav bestokning, lave virkespriser og høye driftsutgifter fører til mindre inngang i skogfond enn ønskelig. Skal driftsapparatet få tilgang på virke, må skogeier få litt igjen i driftsnetto. Mye av kulturskogen er skog i hogstklasse 2, 3 og noe 4. Inntil videre delfinansierer vi skogplantinga med kommunale midler eller NMSK for å holde driftsapparat, planteskole og lokale

skogsarbeidere og skogeier i gang. Når større andel av avvirket kvantum kommer fra kulturskog med høy bestokning og kvalitet vurderer vi å dekke 100% av kostnadene med skogeiers skogfond, dersom virkesprisene er akseptable.

Arronderingsplanting

100% av kostnader dekkes av kommunalt tilskudd og NMSK tilskudd dersom kommunalt bortfaller.

Begrunnelse: I det som tidligere hadde betegnelsen skogreisingsstrøk er det ennå behov for arrondering av eksisterende skogreisingsfelt slik at de føyer seg inn i landskapsbildet. Slik investering er så langsiktig (ca. 80 år) slik at det er urealistisk å belaste nåværende grunneier for inntekt som i beste fall hans/hennes etterkommere kan nyte gleden av.

Rydding av skog langs veien til Kjørsvik for å forebygge fare for viltpåkjørslar. November 2013. Foto: Trond Grønmo

Ungskogpleie

P.g.a. for lite skogfondsmidler inne på konto etter planting for de fleste kontoer i våre ”skogstrøk” dekkes 100% av kostnader til ungsogpleie (pris pr daa.) med NMSK midler. En betydelig del av skogarealet som det utføres ungsogpleie på er skogreisingsfelt der skogeier ikke har skogfondsmidler eller svært begrenset med midler. Primærmålet er å redusere etterslepet for å øke kvaliteten i framtidsskogen og sysselsette flest mulig innenbygdsboende skogeiere og skogsarbeidere.

Tynning

Tynning har vært finansiert med NMSK midler eller kystskogmidler. Ved lave eller fraværende tilskuddssatser gjennom kystskogmidler har vi valgt å bruke NMSK midler og fastsette en årlig sats pr. daa. Det prioriteres sterkt etter skog nært veg på god bonitet i brukbart terreng. Skog med små dimensjoner i vanskelig terreng kan få tilskudd, men da er det sein avstandsregulering og de felte trærne blir liggende på bakken.

Skogsveger og bratt terreng

Her følger vi fylkesmannens prioriteringsrekkefølge.

Skogfond

Det er god omsetning på skogfondet. Eiendommer med størst innestående beløp er helt eller delvis berørt av kalkbruddet på Akselberg, og noen få eiendommer har avvirket gamle skogkulturfelt med god kvalitet og bestokning. Innestående samlet beløp for eiendommene i kommunen øker sakte for hvert år, men mindre enn kostnadsøkningen. Særlig har kostnader ved vegbygging akselerert de siste 5 år.

Bioenergi, flisfyring og fjernvarme

Det bør være en lokal ambisjon å øke andelen av fornybar energi gjennom en satsing på bioenergi fra skogen, flisfyring o.a.

Landingsplasser for tømmer/havneplan

Relativt store kvanta skog vokser på steder i kommunen hvor det vil være behov for sjøtransport av maskiner og utstyr for å utføre hogst. I tillegg vil det være behov for kaier og havner der det lar seg gjøre å laste opp tømmeret på bil for videre transport

Bedre lokal virkesforedling

Både med tanke på lønnsomhet for grunneierne og sysselsettingen i skognæringen vil det være svært lønnsomt å satse på ei videreforedling av lokalt skogsvirke, bl.a. på de mange gårdssagene i kommunen

Brønnøysund 6. desember 2013

Jan Jenssen
Skogmester

Steinar O.Pedersen
Skogbrukssjef